

Barnen och förmögenhetsbeskattningen

Av taxeringsintendenten Eric Sjölin

Vid förmögenhetsbeskattningen gäller fortfarande att viss sambeskattnings sker inte bara mellan makar utan också mellan föräldrar och barn. I 8 § förmögenhetslagen stadgas sålunda att om skattskyldig haft hemmavarande barn, som inte fyllt 18 år, så skall den skattskyldige taxeras jämväl för barnets förmögenhet om inte barnets till statlig inkomstskatt beräknade beskattningsbara inkomst uppgår till minst 100 kr. Av 12 § framgår vidare att om den angivna beskattningsbara inkomsten uppgått till minst 100 kr så skall den skattepliktiga förmögenheten för den skattskyldige och barnet beräknas var för sig medan däremot den beskattningsbara förmögenheten skall beräknas gemensamt för föräldrar och barn. Frågan om skatteplikt enligt 10 § bedömes med hänsyn till den sålunda bestämda beskattningsbara förmögenheten och skatten uträknas på denna för att därefter fördelas efter förhållandet mellan de skattepliktiga förmögenheterna.

Det kan tyckas att man med denna lagstiftning garderat sig för möjligheten att förmögenhetsägare genom överföring av förmögenhet mellan föräldrar och barn lyckas nedbringa den totala förmögenhetsskatten. Så blir emellertid inte alltid fallet eftersom den s k 80/85-procentregeln ingriper i vissa fall. Detta kan belysas genom några exempel.

Låt oss antaga att i en familj fadern, modern och barnet har vardera en förmögenhet på 300.000 kr. Föräldrarna har sådana inkomster att 80/85-procentregeln inte inverkar och barnet har en beräknad taxerad inkomst på 4.500 kr. Eftersom barnet skall ha grundavdrag på 4.500 kr påföres det ingen beskattningsbar inkomst och följaktligen skall barnets förmögenhet normalt tilläggas faderns. Dennes skattepliktiga förmögenhet blir då 600.000 kr. Moderns var 300.000 kr och den gemensamma beskattningsbara förmögenheten blir 900.000 kr. Förmögenhetsskatt utgår då totalt med 12.625 kr varav fadern påföres 8.417 kr och modern 4.208 kr.

Om barnets inkomst ökas med 100 kr så får det till följd att barnets beskattningsbara inkomst uppgår till 100 kr och det skall då själv påföras beskattningsbar förmögenhet. Fortfarande skall gemensam beräkning av den beskattningsbara förmögenheten ske och den blir alltså 900.000 kr. Denna skatt skall fördelas efter förhållandet mellan de skattepliktiga förmögenheterna och då får alltså fadern en tredjedel eller 4.208 kr liksom modern. Då borde, kan man

tycka, även barnet få en förmögenhetsskatt på 4.208 kr. Det blir dock inte så till följd av 80/85-procentregeln.

Denna spärregel har som huvudprincip att den totala skatten inte får överstiga 80 % av den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten upp till 200.000 kr (85 % av överskjutande belopp). Enligt denna huvudregel skulle då barnet inte kunna påföras mer skatt än som svarar mot 80 % av den beskattningsbara inkomsten på 100 kr eller sålunda med 80 kr. Nu finns där emellertid ytterligare en inbyggd spär, som säger att förmögenhetsskatten inte får bli lägre än skatten på 50 % av den skattskyldiges beskattningsbara förmögenhet. I de fall sambeskattningsbara förmögenhet skall ske mellan föräldrar och barn skall den beskattningsbara förmögenheten beräknas gemensamt för dem. När det gäller makar finns även ett stadgande om att man vid tillämpningen av spärregeln skall beakta makarnas sammanlagda beskattningsbara inkomster men någon motsvarande sammankoppling med barnets inkomst finns inte (det fanns tidigare när den s k 30-gånge-regeln var i kraft).

För barnet medför sålunda 80/85-procentregeln att förmögenhetsskatten skall uträknas på 50 % av den sammanlagda förmögenheten på 900.000 kr eller följaktligen på 450.000 kr. Skatten på denna förmögenhet blir 3.625 kr och därav skall barnet påföras en tredjedel eller 1.208 kr.

En ökning av barnets inkomst på 100 kr medför sålunda att familjens sammanlagda förmögenhetsskatt nedbringas med 3.000 kr.

I en i övrigt motsvarande situation men där familjens sammanlagda förmögenhet inte överstiger 400.000 kr kommer barnet inte att påföras annan förmögenhetsskatt än den som kan inrymmas i det tidigare angivna maximibeloppet på 80 kr (80 % av den beskattningsbara inkomsten på 100 kr). Vid reduceringen till 50 % kommer man nämligen ner under 200.000 kr och då skall någon förmögenhetsskatt inte beräknas. Om familjens förmögenhet då i huvudsak ligger hos barnet blir den samlade förmögenhetsskatten helt obetydlig.

Man kan kanske fråga sig om lagstiftarna haft dessa konsekvenser klara för sig och om så icke skulle ha varit fallet, så visar det anförda vikten av att man vid ny lagstiftning verkligen undersöker vad som kan ske i extrema situationer.

Jag vill slutligen erinra om att jur dr K G A Sandström i en utförlig och intressant artikel i denna tidskrifts nr 8-9 år 1975 behandlat frågan om barns förmögenhetstaxering. Han har där avslutningsvis uttalat sig för ett slopande av 8 § förmögenhetslagen och ett borttagande av inkomstkopplingen i 12 §. Det skulle då innebära att barnet alltid påfördes skatten som belöper på den egna förmögenheten. Även om detta kan anses rimligt och naturligt skulle det som ovan visats medföra lägre totalt skatteuttag, vilket kanske inte alltid observerats.